

EESTI HARIDUSSÕPRADE SELTSI

TEATAJA

ILMUB VEEBRUARIS, APRILLIS,
JUUNIS, AUGUSTIS, OKTOOB-
RIS JA DETSEMBRIS

TOIMETUS JA TALITUS:
TALLINN, TARTU M. 35
TELEFON 306-22

✓
77
A30856

Nr 1

VEEBRUAR / 1937

● Tellimine on kohustuslik kõigile Kodukeskkooli ja Kodupõllutöökeskkooli õpilasile mainitud koolide ülalpidaja otsusega 4. II 1937.

● Tellimine tuleb uutel õpilastel esitada kahe kuu jooksul kooli astumise päevast arvates, teistel õpilastel aga iga aasta hiljemalt 31. märtsiks.

● Tellimise hind aastas on Kr. 1. Tellimise hind arvestatakse kalendriaasta järgi, sõltumata õpilase koolisviibimise ajast.

● Ajakirja tellimise raha, mida ei makseta isiklikult talituses, tuleb tellijal kanda Eesti Haridussõprade Seltsi posti jooksvale arvele nr. 268.

● Õpilane, kes seatud tähtajaks ajakirja tellimise raha ära ei saada, arvatakse koolist lahkunuks.

EESTI HARIDUSSÕPRADE SELTSI VÄLJAANNE
TALLINN, 1937

SAATEKS

Et tihendada kontakti õpetajate ja õpilaste vahel, otsustas Kodukeskkooli ja Kodupõllutöökeskkooli ülalpidaja meil seni kehtinud ringkirjalise informatsiooniandmise viisi asendada pidevalt ilmuva ajakirjaga — „Eesti Haridussõprade Seltsi Teatajaga“. Mainitud ajakiri ilmuks kuus korda aastas ning seal leiaksid käsitlust:

1. üldküsimumused õppemetoodika alalt, näiteks: kuidas õppida viljakamalt üksikuid aineid, missugused ained töö edukuse mõttes on vajalised töötada läbi esmajoones, kuidas tuleks lahendada kontrolltöid ja teha kirjandeid;

2. Haridusministeeriumi Koolivalitsuse korraldused, mis puudutavad otseselt meie tegevust ja õppetööd, nagu: keskkooli reform ja sellest tingitud üksikute klasside sulgemine ning uute avamine, õpilaste üleminek sulgemisele määratud klassist järgmisesse või uue keskkooli vastavasse klassi; klassi- ja koolikursuse lõpetamine; klassitunnistuste aegumine;

3. meie õppeasutuste ülalpidaja otsused, mis käivad õpilaste kohta, samuti ka koolide juhatuse informatsioon sisekorra, eksamite ja kursuste tähtpäevade ja laenuraamatukogu kasutamise kohta ning

4. õpilaste küsimused õppetöö kohta ühes kooli juhatuse või õpetajate sellekohaste vastustega, eeldades, et see kirjavahetus teisigi õpilasi huvitab ning neile nende õpinguis kasuks tuleb.

See üritus nõuab meie õppeasutuste ülalpidajalt teatavat lisakulu, mida ei leitud või-

malik' olevat katta senisest madalast õppemaksust. Sellepärast seisis väljaandja kahe võimaluse ees:

kas kõrgendada õppemaksu ja anda õpilastele ajakiri tasuta või jätta õppemaks endiseks ning arvata ajakiri eritasu alla. Esimene tee oleks olnud lihtsam, kuid sel juh tumil oleks tulnud kiiremini töötajail õpilasil aidata aeglasemal tasuda ajakirja tellimise kulusid. Kuna see tundus aeglase töö soodustamisena, siis hüljati see võimalus ning jäadi peatuma teise juurde, millekohaselt otsustati jätta õppemaks muutmata ning ajakirja tellimine arvata erimaksu alla.

(Pidades silmas asjaolu, et ajakirja läbi tekitatud tihedam kontakt aitab tõsta suurel määral õppetöö üldist edukust, tegi meie õppeasutuste ülalpidaja kõigile õpilasile kohustusiks tellida „Eesti Haridussõprade Seltsi Teatajat“.

G. Puu.

Kodukeskkooli kursuse jaotus.

Reformeeritud keskkool.

Eelkursus.

a. Õpilasil, kes alustavad keskkooli kursuse õppimist lõpetamata kuueklassilist algkooli, tuleb eelkursusel õppida:

1. emakeelt	6	vihku
2. matemaatikat	8	„
3. loodusteadust	5	„
4. maateadust	4	„
5. ajalugu	5	„
6. saksa keelt	8	„

b. Õpilasil, kes alustavad keskkooli kursuse õppimist kuueklassilise algkooli eelharidusega, tuleb eelkursusel õppida:

1.	emakeelt	1 vihk
2.	matemaatikat	3 „
3.	loodusteadust	5 „
4.	maateadust	4 „
5.	ajalugu	5 „

Peale selle tuleb õppida ka saksa keelt (8 vihku), kui algkoolis ei ole seda õpitud vähemalt kaks aastat.

I kursus (III klass).

1.	emakeelt	7 vihku + 1 lisa
2.	matemaatikat	5—8 „
3.	loodusteadust	2 „
4.	maateadust	3 „
5.	ajalugu	3 „
6.	saksa keelt	6 „
7.	inglise keelt	6 „
8.	rüügikaits. õp.	1 „
	käsitööd	1 „
9.	joonistamist ja
joonestamist	6 „
10.	laulmises	} tööjuhatusi ei anta.
Need ained õpitakse
eksamielseil
kursusil.
11.	võimlemises	

II kursus (IV klass).

1.	emakeelt	7 vihku + 1 lisa
2.	matemaatikat	6 „
3.	loodusteadust	10 „
4.	maateadust	4 „
	kosmograafiat	2 „

5.	ajalugu	3	vihku
6.	saksa keelt	7	„
7.	inglise keelt	6	„
8.	riigikaits. õpet.	1	„
	käsitööd	1	„
9.	joonistamist ja		
	joonestamist	3	„
10.	laulmises	}	tööjuhatusi ei anta. Need ained õpitakse eksamieelseil kursusel.
11.	võimlemises		

III kursus (V klass).

1.	emakeelt	7	vihku
2.	matemaatikad	6	„ + lisa
3.	tervishoidu	5	„
4.	ajalugu ja		
	kodanikuõpetust	3	„
5.	saksa keelt	7	„
6.	inglise keelt	7	„
7.	füüsikat	7	„
8.	riigikaitse. õpet.	1	„
	käsitööd	1	„
9.	joonistamist	2	„
10.	laulmises	}	tööjuhatusi ei anta. Need ained õpitakse eksamieelseil kursusel.
11.	võimlemises		

Eksaminandidest.

Eksamitele 1937. a. mais on kohustatud ilmuma:

Endel Pehme,
Rudolf Silman,
Jüri Töldsepp,
Eino Vernik.

Kontrolltööd.

Kooli bürosse on jäänud seisma mitmed kontrolltööd, kuna nende autorid ei ole lisanud neile tagasisaatmiseks marki. Samuti on seisutatud kirjandeid, mida ei ole olnud võimalik pärast paranduste tegemist tagasi saata, kuna tööl puudub autori nimi. Et vältida edaspidi tööde seismajäämist, tuleb kõigil õpilasil kontrolltööd varustada nimedega ja markidega.

Ühtlasi juhime õpilaste tähelepanu sellele, et kontrolltööd tuleb teha igas aines eraldi lehele. On mitmes aines kontrolltööd tehtud kokku, siis võtab nende parandamine kauem aega, kuna järgmise aine õpetaja saab selle töö parandamisele asuda alles siis, kui see eelmise aine õpetaja käest tagasi tulnud. Kontrolltöö tuleb kirjutada ikka tindiga. Read ei tohi olla üksteisele mitte väga ligi, mis võtaks õpetajail võimaluse parandusi ning vahemärkusi teha vigastes kohtades. Kontrolltööna tuleb saata ainult nende ülesannete lahendus, mis tööjuhatuses nimetatud.

Kontrolltöö tuleb saata „äripaberina“ lahtises ümbrikus, kui selle raskus ületab 20 grammi. Kui saadeti kaalub alla 20 gr., võib seda ka kinnises ümbrikus kirjajana saata. Ümbrikule läheb postmarke ikka 10 sendi eest. Samuti tuleb kontrolltöödele lisada ligi vähemalt 10-sendine postmark. On iga töö jaoks eraldi lisatud marke, siis saadetakse iga töö kohe peale parandamist tagasi. On aga mitme töö peale üks mark ligi pandud, siis seisavad tööd büroos seni, kui nad kõik on parandatud ja alles siis saadetakse nad tagasi.

Tööd saadetakse õpetajaile parandamiseks iga reede. Selle tõttu lähevad kõige kiiremini parandusele need tööd, mis jõuavad kooli büroosse reede hommikuks. Kõige kauem aega võtab aga nende tööde parandamine, mis saavad reede keskpäeval. Viimased jõuavad õpetajate kätte alles järgmisel reedel.

Uus korraldus puudulikkude ja nõrkade kontrolltööde kohta.

Kodukeskkoolis on igal õpilasel klassivahetu vabadus, s. t. igaüks võib astuda sinna klassi, kuhu ise soovib. See vabadus anti õpilastele kooli asutamise ajast ning see on säilinud tänapäevani. Põhjuseks võib mainida siin asjaolu, et mitte sundida õpilast maksma õpperaha nende klasside eest, mille kursust ta juba tunneb või on suuteline iseseisvalt õppima.

See vabadus on paljudele kasuks tulnud. Aga ta on põhjustanud ka palju kuritarvitusi. Paljud jätavad meelega teatud klassid vahele ning alustavad õppimist kõrgemas klassis kui õppija võimed seda lubavad. Teevad siis nõrku ja puudulikke töid, kusjuures on ilmselt selge, et töö mitterahuldavus on tingitud eelmiste klasside kursuste puudulikkust tundmisest. Nii koormatakse kooli ühe klassi õppemaksu eest mitme klassi kontrolltööde parandamisega. On tulnud ette juhtumeid, kus õpilane gümnaasiumi V klassi kursuse läbitöötamisel on teinud ettenähtud 60 kontrolltöö asemel 150 tööd. Ja neid kõiki on tulnud parandada!

Viimasel ajal, kus enamuse algkoolist tuli-

jaid eelkursust kipub vahele jätma ning otsekohe keskkooli III klassis tööd alustab, on sattunud see klassivaliku vabadus sellisesse hädaohtu, et juba tõsteti üles küsimus, kas ei tuleks igale õpilasele vastav klass kooli poolt ette kirjutada. Kooli juhatus kaalus seda küsimust igakülgselt ning tegi järgmise otsuse: klassivaliku vabadus jääb, kuid õpilane, kelle kontrolltöö hinnatakse nõrgaga või puudulikuga, on kohustatud esitama uue töö, mille läbivaatamise eest tuleb tal tasuda 50 senti.

Seda summat võivad õpilased, kes töid isiklikult kooli büroosse ei too, tasuda ka 2-, 5- või 10-sendistes postmarkides.

See korraldus hakkab kehtima avaldamisega „Eesti Haridussõprade Seltsi Teatajas”.

Põllutöökooli õpilasile.

Tehnilises füüsikas tööjuhatusi ei anta. See aine tuleb õppimisele ning hindamisele esimesel suvisemestril.

Mineraloogias tööjuhatusi ei anta. Eksam selles aines on koos anorgaanilise keemiaga.

Rahvamajandusteadust tuleb õppida ka II rühma õpilasil ning vastav eksam anda.

Käsitöö õpitakse läbi tööjuhatusete järele, täiendatakse esimesel suvisemestril ning hinnatakse ka samal ajal praktiliste tööde juures. Suulist eksamit selles aines eraldi ei ole.

Gümnaasiumi õpilasile.

Gümnaasiumi IV klassi on võimalik lõpetada hiljemalt 1938. a. jaanuaris ja gümnaasiumi V klassi — hiljemalt 1938. a. mais.

V klassi õpilasil, kellele määratakse 1938. a. mais veel järeleksamid, lubatakse Haridusministeeriumi poolt õiendada neid veel arvatavasti 1938. a. juulis.

Klassitunnistuse kehtivusest.

Õpilaste hindamise ning klassi- ja koolikursuse lõpetamise määrus, mis avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 14, 1934. a., ütleb (§ 54):

„Neil üksikute keskkooli klasside lõpueksami õiendajail, kellel ei ole tunnistust, et nad lõpetanud eelmise klassi kursuse avalikus või õigustega erakeskkoolis või õiendanud vastava eksami, tuleb eksamid õiendada ka eelmiste klasside õppekavade ulatuses.

Eelmiste klasside lõputunnistusi ei võeta eksamitel arvesse, kui nende väljaandmise ajast on möödunud rohkem kui 5 aastat.”

Eelpooltoodust nähtub, et iga klassitunnistus aegub 5 aastaga. See aeg, 5 aastat, arvatakse, nagu seletab Haridusministeerium, klassitunnistuse väljaandmise ajast kuni eksamile tulemiseni.

K U U L U T U S

Kodukeskkool vajab

H. Pezold'i lugemikke keskkoolile,

III õppeaasta.

Pakkumised ühes hinnaga saata kooli büroole.

Gümnaasiumi kursuse lõpetanud.

Kodukeskkooli õpilasist on töötanud läbi kogu gümnaasiumi kursuse ning õiendanud kõik nõutavad eksamid:

Artur Sügis, Eduard Tael,
Friedrich Toone, Herman Grüntal,
Viktor Martinson.

Valimised.

Eesti Haridussõprade Seltsi juhatuse koosolekul jagati ametid järgmiselt:

esimees — koolinõunik Julius Grüntal
sekretär — õpetaja Jüri Variste
laekahoidja — juhataja Gustav Puu.

Kodukeskkooli ja Kodupõllutöökeskkooli uueks füüsika õpetajaks on valitud M. U s a i.

Kodukeskkooli ja Kodupõllutöökeskkooli uueks saksa keele õpetajaks surma läbi lahkunud H. Pezold'i asemele on valitud B. V e e r o o s.

Inglise keele kursus.

Alates käesolevast aastast peetakse eksami-eelsed inglise keele kursused järjekindlalt järgmise kava järgi:

I septembris — 1. õppeaasta ehk keskkooli III klass. Õpperaamat: Ripman I.

II jaanuaris — 2. õppeaasta ehk keskkooli IV klass. Õpperaamat: Ripman II.

III mais — 3. õppeaasta ehk keskkooli V klass. Väikesed inglise keele jutukesed.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus: V. a. koolijuhataja.

Täna kasutamiseks saadetud õpperaamatu eest. Olen seda uurinud, aga kahjuks olen jällegi sunnitud teatama, et minu tööl pole tagajärgi. Komistuskiviks on juba esmalt funktsiooni piiri mõiste ja selle sümboolika raken-dus, mis edasi tuleb, seda veel ei tea. Arvan aga ise, et kui kuidagi piiri mõistes selgusele jõuan, siis ka edasiseга hakkama saaksin.

Ehk on Teil veel mõni abinõu tagavaraks. Häbi on juba küsida, aga häda ei anna häbene-da, sest tahaks tingimata alustatud õpin-gut lõpule viia.

Lugupidavalt õpilane E. K.

Vastus: Olete pisut kärsitu, tahate liig ruttu tulemusi. Uurida tähendab lugeda, mõtelda, veel kord lugeda, veel mõtelda, raamat kõrvale panna, mõtelda; hoopis midagi muud teha, puhata, uuesti lugeda (ikka sama kohta!), uuesti mõtelda. Viimaks saab asi selgeks. Kohe ütelda — „tööl pole tagajärgi!“ ei tohi.

On olemas muutuvaid suurusi, muutujaid, ja jäävaid, muutumatuid suurusi.

Kahel näljasel üliõpilasel A ja B on 200 gr. juustu; nad heidavad liisku ja A saab õiguse süüa poole juustutagavarast; siis B sööb poole jäägist, siis A sööb poole uuest jäägist, jne. Kordamööda sööb üks ja teine ikka poole veel söömata juustutagavarast. Varsti tavaline nuga osutub liig jämedaks riistaks juustu pooli-tamiseks; sõbrad võtavad tarvitusele žiletit-tera, siis kaks peenikest nõela; viimaks on ka

need liig jämedad, kuid, tingimuse kohaselt, juustu on ikka veel olemas, sest igaüks sööb ainult poole juustust, mis teiselt on järele jäänud. Viimaks võetakse tarvitusele kõige peenem riist, mis inimesel olemas, tema mõtte, millega saab poolitada ka kõige väiksema juustujäägi. Seda teevad ka meie sõbrad ja jätkavad nüüd juustusöömist, ikka järgemööda oma kahanevat tagavara poolitades; nad teevad seda kuni paremate aegade saabumiseni ja siis jätkavad ülejäägi kärbestele (mõttes muidugi!). Nüüd vaatame sellele elustvõetud loole matemaatilisest küljest.

Esialgne juustutagavara (200 gr.) on kindel muutumatu suurus. Juustu hulk, mille sööb A või B iga kord, on muutuv, ja nimelt kahanev suurus; see muutub ikka väiksemaks ja väiksemaks; kui söömine kestab ükskõik kui kaua, ühekordseks söömiseks lubatud juustu hulk võib saada ükskõik kui väikeseks, selle kaal grammides võib saada väiksemaks mistahes murrust. Matemaatika ütleb „ühekordseks söömiseks määratud juustu hulk on lõpmatult vähenev suurus“. Juustu hulk, mille söid A ja B koos, on ka muutuv suurus. Ta võib olla: 0,100 gr., 150 gr., 175 gr., 187,5 gr., 193,75 gr., 196,875 gr., 198,4375 gr., 199,21875 gr., 199,609375 gr., 199,8046875 gr. jne., kuid iialgi ta ei saa ületada 200 gr. (sest rohkem polnudki juustu). Matemaatika ütleb, et 200 on kõnealuse muutuva suuruse piir. Pange tähele: jääv suurus on muutuva suuruse piir, kui vahe jääva ja muutuva suuruse vahel võib muutuda küitahes väikeseks (väiksemaks mistahes murrust).

Nähtuse protokoll.

Juustu esialgne tagavara 200 gr.

söömise järjekord	sööja	igal üksikul juhul söödud hulk gr.	ülejääk gr.
1.	A	100	100
2.	B	50	50
3.	A	25	25
4.	B	12,5	12,5
5.	A	6,25	6,25
6.	B	3,125	3,125
7.	A	1,5625	1,5625
8.	B	0,78125	0,78125
9.	A	0,390625	0,390625
10.	B	0,1953125	0,1953125
11.	A	0,09765625	0,09765625
12.	B	0,048828125	0,048828125
13.	A	0,0244140625	0,0244140625
14.	B	0,01220403125	0,01220403125
15.	A	0,006103515625	0,006103515625

y muutub, kui muutub x:

$$x \quad y \quad y = f(x)$$

s. t. y on x-i funktsioon

lim $y = 0$, s. t. y-i piir on null

$$x \rightarrow \infty$$

(y on lõpmatult vähenev suurus), tingimusel, et x kasvab lõpmatult.

Muutuv on ka A ja B poolt kokku söödud juustu hulk; tähistame selle muutuja tähega z: ka z muutub x-i muutudes, s. t. z on x-i funktsioon,

sümbolites $z = f(x)$

Kui söömine kestab küllalt kaua, siis z läheneb 0-le (muutumatu suurus!) ükskõik kui lähedale, s. t. 0 on z -i piir,

sümbolites $\lim z = 0$

$x \rightarrow \infty$

Ma ei ütelnud Teile rohkem ega vähem kui raamatuis on, aga ehk kulub see Teile vahepalaks.

Pöörduge suure kannatuse ja teadusehimga varustatult tagasi Rägo õpperaamatu poole; usun — rahuldute. J. Grüntal.

Teadaandeid õpilasile.

Kodupõllutöökeskkooli juhatuse loal võivad erakorraliselt II klassi kursust õppima hakata:

Valter Klaving,
Sergei Kärk ja
Julius Pajuri.

Õpingud avatakse neile peale sooviavalduse esitamist ning õppemaksu tasumist.

Felix Kaber ja Hans Tamm võivad erakorraliselt alustada õpinguid Kodupõllutöökeskkooli III klassis, kui teevad eelseisval suvel praktilised tööd, mis nähtud ette esimesel suvisemestril.

Kodukeskkooli juhatuse loal võivad erakorraliselt järgmise klassi kursust õppima hakata:

Evald Bader
Hans Bochmann
Rudolf Grepp

Eduard Haman
Elvine Kersmann
Hans Klimberg
Gustav Kurvi
Evald Küüts
Gennadi Merkulov
Helja Muugamäe
Hilda Org
Anton Pallas
Aleksander Park
Arved Pauklin
Paul Peterkop
Elmar Pettai
Hilda Rägo
Erich Sõnna
Paul Talvet
Felix Tambet.

Õpilaste nimestikust kustutati:

a) enda soovil:

Guido Prügi ja

b) õppemaksu tähtajal õiendamata jätmise pärast:

Boris Koolme,
Mihkel Juhanson,
Otto Märk ja
Emilie Paal.

Kõik nimekirjast kustutatud õpilased võivad edaspidi jälle omi poolelijäänud õpinguid Kodukeskkoolis ja Kodupõllutöökeskkoolis jätkata, kuid pärast uue õppemaksu tasumist.

Enne kustutamist tasutud õpperaha sel puhul arvesse ei võeta.

Väljaandja: Eesti Haridussõprade Selts.

Vastutav toimetaja: Gustav Puu.

Trükikoda „Estotrükk“, Tallinn, S. Karja 8

26. veebruaril 1937.